

νὰ ἔξορισθοῦν ἀπὸ τὴν πολιτείαν καὶ πολῖται, ὅταν πρόκειται περὶ ἑ-
ξιφετικῆς τιμωρίας διὰ ἐγκλήματα ἀφορῶντα τὴν χώραν.

Μόνον πολῖται ἔχουν ἐν τῷ ἔξωτερικῷ ὑποστήριξιν ἐκ μέρους
τῶν διπλωματικῶν ἀγτίπροσώπων τῆς πολιτείας. Τοῦτο εἶναι τὸ
σύνηθες περιεχόμενον, τὸ ὅποιον παρουσιάζουν τὰ πολιτικὰ δικαι-
ώματα εἰς τὰς συγχρόνους πολιτειακὰς τάξεις. "Οσον δὲ ἀφορᾷ εἰς
τὴν ἀπόκτησιν καὶ τὴν ἀπώλειαν τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων
αἱ διάφοροι ἔννομοι τάξεις τῶν διαφόρων πολιτειῶν δίδουν δρισμοὺς,
οἱ ὅποιοι ἀντιφάσκουν πρὸς ἄλλήλους. Κατὰ κανόνα τὸ τέκνον ἐκ
νομίμου γάμου ἀκολουθεῖ τὴν πολιτικὴν ὑπηκοότητα τοῦ πατρὸς, τὸ
τέκνον ἐκ μὴ νομίμου γάμου τὴν ὑπηκοότητα τῆς μητρὸς, ή δὲ γυνὴ¹
ἀκολουθεῖ τὴν ὑπηκοότητα τοῦ ἀνδρός. Ἐκτὸς αὐτοῦ ἡ ὑπηκοό-
της ἵποκτᾶται διὰ τῆς γεννήσεως ἐν τῇ κυρίᾳ περιοχῇ τῆς
πολιτείας ή διὰ μακρᾶς δεδοκιμασμένης διαμονῆς. "Αλλοι λόγοι ἀπο-
κτήσεως τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων εἶναι ή νομιμοποίησις ἐνύς
ἔξωγάμου τέκνου διὰ τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς πολιτείας, ή υἱοθέτησις. "Η
ὑπηκοότης εἶναι βεβαίως χανονικὸς θεσμὸς τῆς συγχρό-
νην πολιτείας, δὲν εἶναι ὅμως οὐσιώδης εἰς τὴν πολιτείαν ὡς τοι-
αντην. "Η πολιτεία πρέπει νὰ ἔχῃ ὑποτεταγμένους, ἀλλὰ δὲν εἶναι
ἀνάγκη νὰ ἔχῃ πολῖτας. Οὗτο δὲ ἀνήκει καὶ ὁ ἔνενος, ἐφ' ὃσον εἶναι
ὑποτεταγμένος εἰς τὴν πολιτειακὴν ἔννομον τάξιν, εἰς τὸν λαὸν τῆς
πολιτείας, καὶ ὅταν ἀκόμη εἶναι χωρὶς δικαιώματα καὶ ἔχει μόνον
νομικὰ καθήκοντα.

'Ο λαὸς τῆς πολιτείας δὲν ἀποτελεῖται μόνον ἀπὸ τοὺς πολῖτας
οἱ πολῖται ἀποτελοῦν μόνον ἐντὸς τοῦ λαοῦ τῆς πολιτείας μίαν με-
ρίδα ἀνθρώπων ἔχόντων ἴδιαίτερα δικαιώματα καὶ ἴδιαίτερα κα-
θήκοντα.

Γ' 'Η τοπική διαιρεσις τῆς Πολιτείας.

(Συγκεντρωσις καὶ ἀποκεντρωσις : αἱ ἐνώσεις τῶν πολιτειῶν).

§ 41. Οἱ κανόνες τῆς πολιτειακῆς ἔννομου τάξεως δύνανται νὰ
ἴνουν ὅλοι τὴν αὐτὴν ἔκτασιν ἡγόρους, τουτέστι νὰ ἰσχύουν ὅλοι διὰ

τὴν συνολικὴν ἔκτασιν τῆς πολιτείας, ή πολιτειακὴ ὅμως ἔννομος τάξις εἶναι δυνατὸν νὰ συντίθεται καὶ ἀπὸ κανόνας, ἐκ τῶν ὅποιων ἄλλοι μὲν νὰ ἴσχύουν διὰ τὴν συνολικὴν ἔκτασιν τῆς πολιτείας, ἄλλοι δὲ μόνον διὰ ὠρισμένα μέρη τῆς πολιτείας. Δύο κανόνες, οἱ ὅποιοι ἀναφέρονται βεβαίως εἰς τὸ αὐτὸν ἀντικείμενον, ἄλλα ἴσχύουν διὰ δύο τοπικῶν διαφόρους περιφερείας, δύνανται νὰ ἔχουν διάφορον περιεχόμενον, τουτέστι νὰ ρυθμίζουν κατὰ διάφορον τρόπον τὸ αὐτὸν ἀντικείμενον. Οἱ κανόνες οὗτοι, οἱ ἴσχυοντες δι' ὠρισμένας περιφερείας ἀποτελοῦν τὰς μερικὰς τάξεις δικαίου καὶ ρυθμίζουν τὰς μερικὰς κοινωνίας, αἱ ὅποιαι θεωροῦνται ὡς τοπικῶς διαπλανούμενα «μέλη» τῆς καθ' ὅλου πολιτείας. Ἡ τοπικὴ αὕτη διαιρεσίς τῆς πολιτείας εἶναι τὸ ἕδιον πρᾶγμα μὲ ἔκεινο, τὸ ὅποιον ὀνομάζομεν «ἀποκέντρωσιν». Εἶναι δὲ δυνατὸν νὰ διαχρίνῃ κανεὶς διαφόρους βαθμοὺς τῆς ἀποσυγκεντρώσεως ταύτης — συνεπῶς δὲ καὶ τῆς πρὸς αὐτὴν ἀντιποχρινομένης συγκεντρώσεως — συμφώνως πρὸς τὴν ἀναλογίαν τὴν ὑφισταμένην μεταξὺ τοῦ πλήθους καὶ τῆς ἀξίας τῶν κεντρικῶν ἥτοι τῶν δι' ὅλοκληρον τὴν ἔκτασιν τῆς πολιτείας ἴσχυοντων κανόνων καὶ τῶν ἀποκεντρωτικῶν ἥτοι τῶν κανόνων τῶν ἴσχυοντων μόνον διὰ ὠρισμένας περιφερείας τῆς πολιτείας. Εἰς τὸ ἀκρότατον ὅριον τῆς πλήρους συγκεντρώσεως καὶ τῆς πλήρους ἀποκεντρώσεως φιλάνομεν, ὅταν ὅλοι οἱ κανόνες τοῦ συστήματος ἴσχύουν χωρὶς ἔξαιρεσιν δι' ὅλην τὴν ἔκτασιν τῆς πολιτείας, καὶ ὅταν ὅλοι οἱ κανόνες τοῦ συστήματος ἴσχύουν χωρὶς ἔξαιρεσιν μόνον διὰ ὠρισμένας περιφερείας. Εἰς τὴν τελευταίαν περίπτωσιν τότε μόνον εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ λόγος περὶ διαιρέσεως ἐνὸς δλου, καὶ περὶ ἀποκεντρώσεως μιᾶς ἐνταίας κοινότητος, ὅταν προϋποθέσῃ κανεὶς τούλαχιστον ἔνα ὑποθετικὸν θεμελιώδη κανόνα ὡς ἔχοντα κῦρος διὰ τὸ ὅλον τῆς ἔκτασεως τῆς πολιτείας — τὸ ἀποτελούμενον ἀπὸ τὸ ἄθροισμα ὅλων τῶν εἰδικῶν περιφερειῶν — εἰς τρόπον ὡστε ὅλοι οἱ τεθέντες κανόνες νὰ παρουσιάζωνται ὡς ἔχοντες κῦρος μόνον διὰ τὰς εἰδικὰς περιφερείας. Ἡ περίπτωσις ὅμως αὕτη τῆς πλήρους ἀποκεντρώσεως — ὡς ἐπίσης καὶ τῆς πλήρους συγκεντρώσεως — δὲν συναντᾶται ποτὲ εἰς τὴν πραγματικότητα. Μεταξὺ τῶν δύο ἀκροτάτων τούτων δρίων εὑρίσκονται οἱ διάφοροι τύποι μερικῆς ἀποκεντρώσεως καὶ μερικῆς συγκεντρώσεως. Ἡ μερικὴ ἀποκέντρωσις εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναπτυχθῇ ἢ μὲ τὴν στήριξίν της μόνον εἰς μερικὸν

βαθμίδας τῆς ἐννόμου τάξεως ή—χωρὶς νὰ ληφθοῦν ὑπὸ δῖψει· αἱ διάφοροι βαθμίδες—μὲ τὴν στήριξίν της εἰς μερικὰ οὐσιαστικὰ γεγονότα. Εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν παρουσιάζονται ὅλοι οἱ συνταγματικοὶ νόμοι ως ἔχοντες κῦρος διὰ τὸ ὅλον, ἢτοι ως κεντρικοὶ κανόνες, ὅλοι οἱ ἄλλοι ὅμως γενικώτεροι κανόνες καθὼς καὶ οἱ ἀτομικώτεροι παρουσιάζονται ως ισχύοντες μόνον διὰ τὰς εἰδικὰς περιφερείας, ἢτοι ως ἀποκεντρωτικοὶ ή ως τοπικοὶ κανόνες, ή ἐξ ἄλλου παρουσιάζονται ὅλοι οἱ γενικοὶ κανόνες (νόμοι) ως κεντρικοὶ κανόνες, ὅλοι δὲ ή μερικοὶ ἀτομικοὶ εἰδικοὶ κανόνες ισχύονταν μόνον διὸ φοιτημένας περιφερείας. Εἰς τὴν δευτέραν περίπτωσιν ή οὐσιαστικὴ ἀρμοδιότης εἶναι διηρημένη μεταξὺ τῆς κεντρικῆς τάξεως καὶ τῶν τοπικῶν τάξεων, εἰς τρόπον, ὃστε προκειμένου περὶ ὑποθέσεων τοῦ ἀστικοῦ δικαίου, ισχύουν μόνον κεντρικοὶ κανόνες, προκειμένου δὲ περὶ ὑποθέσεων ισχύουν μόνον τοπικοὶ κανόνες.

§. 42. Διὰ τὸ ζήτημα τῆς συγκεντρώσεως ή τῆς ἀποκεντρώσεως ἔχει σπουδαιότητα, ἀν καὶ δευτερεύουσαν, ἐκτὸς τοῦ στατικοῦ στοιχείου τῆς διαφόρου τοπικῆς ἐκτάσεως, ἐφ' ἵνα ισχύουν οἱ κανόνες οἱ ἀποτελοῦντες μίαν τάξιν, καὶ τὸ δυναμικὸν στοιχεῖον τοῦ τρόπου καθ' ὃν τίθενται οἱ κανόνες ή τὰ δργανα τὰ θέτοντα τοὺς κανόνας. Σημασίαν ἔχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ ἂν οἱ κεντρικοὶ ή οἱ τοπικοὶ κανόνες τίθενται ὑπὸ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ δργάνου ή ὑπὸ περισποτέρων δργάνων. Ἡ συγκέντρωσις εἶναι βεβαίως δυνατὴ τόσον ὅταν ὑπάρχει ἐνότης ὅσον καὶ ὅταν ὑπάρχει πολλότης τῶν δργάνων τῶν θετόντων τοὺς κεντρικοὺς κανόνας. Ἡ ἔγνοια ὅμως τῆς συγκεντρώσεως καθίσταται σαφεστέρα ὅταν ὅλοι οἱ κεντρικοὶ κανόνες τίθενται ὑπὸ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ, εἰ δὲ δυνατὸν, ὑπὸ ἐνὸς ἀπλοῦ δργάνου. Ἐν τούτοις ή ἀποκέντρωσις δὲν συνίσταται εἰς τὸ γέγονός, ὅτι οἱ κεντρικοὶ κανόνες τίθενται ὑπὸ διαφόρων δργάνων ή διαφόρων πράξεων τῶν δργάνων κατὰ τὰ διάφορα οὐσιαστικὰ τίμηματα. (Ressortsystem). Θεωρητικῶς εἶναι δυνατὴ καὶ ή περίπτωσις καθ' ἓν ὅλοι οἱ τοπικοὶ κανόνες, μάλιστα δὲ καὶ οἱ κεντρικοὶ καὶ οἱ τοπικοὶ κανόνες τίθενται ὑπὸ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ δργάνου, τουτέστιν ὑπὸ ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ φορέως τοῦ δργάνου, ἀν καὶ διὰ διαφόρων πράξεων τοῦ δργάνου. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρόκειται προσωπικὴ ἔνωσις μεταξὺ τῶν δργάνων διαφόρων τοπικῶν (μερικῶν) τάξεων ή μάλιστα προσωπικὴ ἔνωσις μεταξὺ κεντρικοῦ δργάνου καὶ τοπικῶν

δργάνων. Ἐφ' ὅσον δὲ ἡ ἀποκέντρωσις γίνεται ἀκριβῶς ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ τεθοῦν διὰ διάφορα τμῆματα τῆς πολιτείας περιεχομενικῶς διάφοροι κανόνες ἐν σχέσει πρὸς τὰ αὐτὰ ἀντικείμενα, ἡ τοιαύτη προσωπικὴ ἔνωσις ἔγκαταλείπεται καὶ δρίζονται πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς θέσεως τῶν διαφόρων μερικῶν τάξεων διάφοροι φυλεῖς τῶν δργάνων, διάφορα δργανα.

§. 43. Παρὰ τὴν ποσοτικὴν διάκρισιν εἰς ὀλοκληρωτικὴν καὶ μερικὴν ἀποκέντρωσιν (συγκέντρωσιν) εἶναι ἀναγκαῖα καὶ ποιοτικὴ διάκρισις μεταξὺ τελείας καὶ ἀτελοῦς ἀποκεντρώσεως. Ἡ ἀποκέντρωσις εἶναι τελεία, ὅταν οἱ δι' ἐν ὀρισμένον τμῆμα ἰσχύοντες κανόνες τίθενται δριστικῶς καὶ ἐλευθέρως. Οριστικῆς τίθενται ὅταν δὲν ἐπάρχει ἡ δυνατότης νὰ ἀναρρεθῇ ὁ τοπικῶς κανὼν διὰ τοῦ κεντρικοῦ ἢ καὶ νὰ ἀντικατασταθῇ πιθανῶς ὑπὸ αὐτοῦ. Π.χ. ἡ ἀρμοδιότης τῆς νομοθεσίας εἶναι διῃρημένη μεταξὺ ἐνὸς κεντρικοῦ δργάνου καὶ περισσοτέρων δργάνων. Μία ὀρισμένη ὥλη ἀνήκει συνεπῶς εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς τοπικῆς νομοθεσίας· ἐξ ἄλλου δῆμος εἶναι δυνατὸν ἔνας σχετικὸς πρὸς τὴν ὥλην· ταύτην τοπικὸς κανὼν νὸν ἀναρρεθῇ ἢ νὰ ἀντικατασταθῇ ὑπὸ ἐνὸς κεντρικοῦ νόμου ἀντιτίθεμένον πρὸς τὸν τοπικὸν, ὅπως συμβαίνει τοῦτο εἰς τὴν δημοσκονδίαν τῶν πόλιτειῶν, ὅπότε τὸ κεντρικὸν δίκαιον θραύσει τὸ τοπικὸν τοιοῦτον (Reichsrecht bricht Landrecht). Ελευθέρως τίθενται οἱ κανόνες ὅταν ὁ τοπικὸς κανὼν δὲν προσδιορίζεται κατὰ τὸ περιεχόμενόν του ὑπὸ τοῦ κεντρικοῦ κανόνος. Οὗτο πως εὑρισκόμεθα π.χ. πρὸ ἀτελοῦς ἀποκεντρώσεως, ὅταν ἡ νομοθεσία εἶναι μὲν διῃρημένη μεταξὺ ἐνὸς κεντρικοῦ δργάνου καὶ περισσοτέρων τοπικῶν δργάγων, ὁ τοπικὸς δῆμος νόμος κατὰ τὸ περιεχόμενόν του εἶναι προσδιωρισμένος κατὰ τοῦτο ὑπὸ ἐνὸς κεντρικοῦ καθ' ὅτι ὁ κεντρικὸς νόμος ἐμπεριέχει ἥδη τὰ θεμελιώδη στοιχεῖα καθ' ἃ γίνεται ἡ ρύθμισις καὶ συνεπῶς ὁ τοπικὸς νόμος ἀναπτύσσει μόνον ἐκεῖνο τὸ δποῖον δυνάμει ἐγνπῆργεν εἰς τὸν γενικόν.

§. 44. Τοιοῦτον εἶδος ἀτελοῦς ἀποκεντρώσεως, καὶ μάλιστα ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς ἐκτελέσεως, παρουσιάζει ἡ μορφὴ ἐκείνη τῆς δργανώσεως τὴν ὅποιαν συνήθως χαρακτηρίζει κανεὶς ὡς «διοικητικὴν ἀποκέντρωσιν». Ἡ πολιτεία διαιρεῖται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἰς διοικητικὰς καὶ δικαστικὰς Provinzen, αἱ δὲ Provinzen εἰς Kreise

καὶ τὰ Kreise εἰς Bezirke. Τὰ τμῆματα ταῦτα εἶναι ἔκεινα ἐφ' ὃν
ἰσχύουν οἱ εἰδικοὶ κανόνες (διοικητικαὶ ἢ δικαστικαὶ ἀποφάσεις διὰ
τὴν θέσπισιν τῶν ὅποίων εἶναι ἀρμόδια τὰ ἴεραρχικῶς ἐνεργοῦντα
ὅργανα (Minister, Provinzgouverneur, Kreishauptmann, Bezirks-
vorsteher, Provinzialgericht, Kreisgericht, Bezirksgericht). Ἡ
ἐκτέλεσις, τουτέστιν ἡ μέσπισις, τοῦ τὸν νόμον ἐκτελοῦντος εἰδικοῦ
κανόνος γίνεται πρῶτον διὰ τὴν στενωτέραν ἔκτασιν κύρους ἐκ μέ-
ρους τοῦ Bezirksvorsteher ἢ τοῦ Bezirksgericht. Ἡ ἀρμοδιότης
ὅμως ἡ καὶ ἡ ἀπόφασις τούτων δὲν εἶναι δριστική. Ἡ ἀπόφασις αὐτὴ
εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναιρεθῇ ἢ νὰ ἀντικατασταθῇ διὸ ἐνὸς κανόνος
τιθεμένου ὑπὸ τῆς ἀνωτέρας ἀρχῆς, ἀνωτέρου ὁργάνου. Ἡ διαφορὰ
μεταξὺ διοικήσεως καὶ δικαιοσύνης ἐπὶ τοῦ προκειμένου σημείου συνί-
σταται ἐν τούτῳ, ὅτι ἐν τῇ δικαιοσύνῃ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν διοίκη-
σιν, ὃ ὑπὸ τῆς κατωτέρας ἀρχῆς τιθέμενος κανὼν, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ
δρισθῇ κατὰ περιεχόμενον διὰ τοῦ κανόνος τοῦ τιθεμένου ὑπὸ τῆς
ἀνωτέρας ἀρχῆς, διότι τὰ δικαστήρια εἶναι κατ' ἀρχὴν ἀνεξάρτητα,
ἐνῶ αἱ διοικητικαὶ ἀρχαὶ ἔξαρτῶνται ὑπὸ τῆς ἀνωτέρας.

§. 44. Ἀλλον τύπον τῆς διαιρέσεως τῆς πολιτείας παρουσιάζεται
ἡ καλουμένη ἀποκέντρωσις διὰ τῆς αὐτοδιοικήσεως. Ἐν τῇ ἐν-
νοίᾳ τῆς αὐτοδιοικήσεως ἡ ἀρχὴ τῆς ἀποκέντρωσεως συνδέεται μὲ
τὴν ίδεαν τῆς δημοκρατίας, τουτέστι τῆς αὐτοδιαίσεως. Τὸ διὰ τὴν
θέσπισιν τῶν εἰδικῶν, ἐν τινὶ δὲ μέτρῳ, καὶ τῶν γενικῶν τοπικῶν κα-
νόνων ἀναγκαῖον ὅργανον ἐκλέγεται ὑπὲρ ἔκεινων διὸ οὓς οἱ θεσπι-
θησόμενοι κανόνες ἀποτελοῦν δέσμευσιν. Ἡ οὕτω πως δημιουργου-
μένη τάξις ρυθμίζει τὸ καλούμενον σῶμα τῆς αὐτοδιοικήσεως, τοῦ
ὅποίου ὁ τύπος εἶναι δῆμος (κοινότης). Τὸ ὑπὸ τῶν μελῶν τοῦ δή-
μου (κοινότητος) ἐκλεγόμενον δημοτικὸν συμβούλιον (δήμαρχος, ἀγ-
τιτρόσωπος αὐτοῦ κ.λ.π.) εἶναι τὰ ἀποκεντρωτικὰ, (τοπικὰ) ὅργανα.
Ἡ ἀποκέντρωσις ἀναφέρεται μόνον εἰς ὥρισμένα θέματα, ἡ ἀρμο-
διότης τοῦ δήμου εἶναι περιωρισμένη καὶ κατ' ἀρχὴν περιορίζεται
εἰς τὴν βαθμίδα τῶν εἰδικῶν κανόνων. Ἐν τούτοις εἶναι δυνατὸν νὰ
τεθοῦν ὑπὸ τοῦ δήμου-εἰς τὸ πλαίσιον πάντοτε τῶν κεντρικῶν νόμων
— καὶ γενικοὶ κανόνες, οἱ καλούμενοι αὐτόνομοι θεσμοί. Ἡ ἀπο-
κέντρωσις εἶναι κατ' ίδεαν τελεία, τοὐλάχιστον ἀπέναντι τῶν ἀπο-
λυταρχικῶς ὄργανωμένων πολιτειακῶν κεντρικῶν ὁργάνων. Συνή-

τοις ὅμιως παρέχεται εἰς τὰ κεντρικὰ ταῦτα ὅργανα τὸ δικαίωμα τῆς ἐποπτείας καθ' ὃσον ταῦτα ἀναιροῦν παρανόμους πράξεις τοῦ σώματος τῆς αὐτοδιοικήσεως, ἀν καὶ δὲν δύναται νὰ ἀντικαταστήσουν ταῦτας διὰ κανόνων μάτ' αὐτῶν τιθεμένων.³ Εφ' ὃσον τὸ σῶμα τῆς αὐτοδιοικήσεως συγχωνεύεται μὲ ἄλλα σώματα καὶ ἀποτελοῦν αὐτόνομον τίνα (ἀνώτερον) ὅργανισμὸν ἢ μὲ ἄλλα λόγια ὅταν ἡ διοίκησις εἶναι δημοκρατικὴ αὐτοδιοίκησις, ὅχι μόνον κατὰ τὴν κατωτέραν ἀλλὰ καὶ τὴν ἀνωτέραν ἔννοιαν, τότε εἶναι δυνατὸν νὰ ἐλαττωθῇ ὁ βαθμὸς τῆς ἀποκεντρωσεως μεταξὺ τοῦ κατωτέρου καὶ τοῦ ἀνωτέρου σώματος τῆς αὐτοδιοικήσεως. Γενικῶς δὲ ὁ ὑψηλὸς βαθμὸς τῆς ἀποκεντρωσεως, ἀφοῦ τὰ σώματα τῆς αὐτοδιοικήσεως εὑρίσκονται ἐνὶ τῆς συγχρόνου πολιτείας, ἀνάγεται κατ' οὖσίαν εἰς τὸ γεγονός ὅτι ἡ πολιτεία, κυρίως εἰς τὰς κεντρικὰς ἀρχὰς, εἰς τὰ κεντρικὰ αὐτῆς ὅργανα, ἥτο ὠργανωμένη ἀπολυταρχικῶς, ἐνῷ τὰ τοπικὰ ὅργανα καὶ κατ' ἀρχὴν αἱ κοινότητες—ἀνέκαθεν εἶχαν δημοκρατικοὺς θεσμούς. Ἀποκέντρωσις αὐτῶν τῶν δημοκρατικῶν πολιτειακῶν ὅργάνων σημαίνει τὸν ἀποκλεισμὸν, τῆς ἐπιρροῆς, ἢν ἔξασκοῖν τὰ ἀπολυταρχικὰ κεντρικὰ ὅργανα. Οἱ ἀγῶν διὰ τὴν δημοκρατίαν. Τὸ ὑπὸ τῆς θεωρίας πολλάκις καὶ πολλαπλῶς ὑποστηριχθὲν «ἴδιον» δίκαιον τῶν σωμάτων τῆς αὐτοδιοικήσεως ἀπέντατι τῆς πολιτείας εἶναι μόνον κατασκεύασμα κατὰ τὸ φυσικὸν δίκαιον ἐνὸς πολιτικοῦ αἰτήματος. Εἰς τὴν γενικὴν δημοκρατοποίησιν τῆς πολιτείας παύει πλέον καὶ ἡ πολιτικὴ αὐτὴ αἰτία, διὸ ἣν καὶ μόνον ἴσχυρίζονται τινὲς τὴν θεωρητικὴν ἀντίθεσιν μεταξὺ διοικήσεως τῆς πολιτείας καὶ αὐτοδιοικήσεως. **Αὐτοδιοίκησις εἶναι μόνον μία εἰδικὴ μορφὴ τῆς πολιτειακῆς διοικήσεως.**

§ 46. "Οταν ὁ βαθμὸς τῆς αὐτοδιοικήσεως, ὅπως παρουσιάζεται αὗτη εἰς τὰ καλούμενα σώματα τῆς αὐτοδιοικήσεως, ὑψωθῇ εἰς τρόπον ὥστε ἡ ἀποκέντρωσις νὰ ἐπεκτείνεται ὅχι μόνον εἰς τοὺς εἰδικούς, ἀλλὰ καὶ ἀρχὴν καὶ εἰς τοὺς γενικοὺς κανόνας, τότε γίνεται λόγος περὶ ἀποκεντρωσεως κατὰ «χώρας». Εἰς τὴν πέριπτωσιν ταύτην τόσον ἡ ἐκτέλεσις ὅσον καὶ ἡ νομοθεσία εἶναι διηρημένα μεταξὺ κεντρικῶν καὶ τοπικῶν ὅργάνων. Αἱ ὑπὸ τοπικῶν νομοθετικῶν καὶ ἐκτελεστικῶν ὅργάνων ἀντιπροσωπευόμεναι, καὶ διὰ κεντρικῶν μερικῶν τάξεων, συνισταμένων ἐκ γενικῶν καὶ εἰδικῶν κανόνων,

ριθμιζόμεναι περιφέρειαι ὅνομάζονται «χῶραι» (Läder). Είναι δὲ δύσκολον νὰ διαγρίνῃ κανεὶς αὐτὰς ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα σώματα τῆς αὐτοδιοικήσεως καὶ εἰδικῶς ἀπὸ τὰς ἐνώσεις τῶν δήμων, καθὼς καὶ ἀπὸ τὰς αὐτονόμους περιφερείας. Κυρίως δὲ ὅταν αὖται ἐν περιφερισμένῳ βεβαίως μέτρῳ ἔχουν τὴν ἀρμοδιότητα διὰ γενικὴν νομοθεσίαν—ἢ ἡς προκύπτουν ὡς καλούμενοι αὐτόνομοι θεσμοὶ ἢ καὶ οἱ νόμοι τῆς περιφερείας, καὶ ὅταν τὰ νομοθετικὰ, ἵσως δὲ καὶ τὰ ἐκτελεστικὰ ὄργανα τῶν καλουμένων «χωρῶν», παρουσιάζουν δημοκρατικὸν χαρακτῆρα. Η διαφορὰ ἔγκειται τότε μόνον εἰς τὸ μεγαλύτερον μέτρον τῆς νομοθετικῆς ἀρμοδιότητος.

§ 47. Έκ τοῦ τύπου τούτου ἀναχωροῦντες, δυνάμεθα δι' ἑνὸς σχετικῶς μικροῦ βήματος, νὰ φιλάσωμεν εἰς τὰς μοριὰς ἐκείνας τὰς ὁποίας ἐν τῇ διοικητικῇ τῶν πολιτειῶν χαρακτηρίζομεν ὡς «Gliedstaaten». τὸ βῆμα δὲ τοῦτο εἶναι ἀνύψωσις τοῦ βαθμοῦ τῆς ἀποκεντρωσεως. Ἐπιτυγχάνεται δὲ ὅταν ἡ ἀποκέντρωσις ἀναφέρεται ὅχι μόνον εἰς εἰδικοὺς ἄλλα καὶ εἰς γενικοὺς κανόνας, ὅταν δηλαδὴ ὅχι μόνον ἡ ἐκτέλεσις καὶ ἡ νομοθεσία εἶναι διῃρημένα μεταξὺ τῆς κεντρικῆς ἔξουσίας καὶ περισσοτέρων τοπικῶν ἔξουσιῶν, ἄλλα ὅταν εἰς τὰ τοπικὰ καὶ νομοθετικὰ ὄργανα παριχωρεῖται ἡ ἀρμοδιότης πρὸς θέσπισιν τοῦ συντάγματος τῆς περιφερείας τούς καὶ δὴ πλήρως ἡ κατὰ μέρος, ἥτοι ἐν τῷ πλαισίῳ τῶν ἐν τῷ κεντρικῷ συντάγματι τεθέντων κανόνων σχετικῶν πρὸς τὸ τοπικὸν σύνταγμα. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ συνταγματικῆς αὐτονομίας κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον εὐδείας. Δύναται δὲ αὕτη νὰ ὑπάρχῃ καὶ εἰς τὰς καλουμένας «χώρας», τοῦλάχιστον εἰς περιφερισμένον τινὰ βαθμόν. Ἰνα δικαὶα τὰ «μέλη» (die Glieder) χαρακτηρισθοῦν ὡς «πολιτεῖαι» πρέπει νὰ συμμετέχουν ταῦτα εἰς τὴν κεντρικὴν νομοθεσίαν ἢ καὶ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν. Η ἐντονος αὕτη ἀποκέντρωσις γίνεται ὡς πρὸς τὴν τεχνικὴν τῆς δογματισμοῦ εἰς τρόπον ὥστε τὸ δογμανον τῆς κεντρικῆς νομοθεσίας ν' ἀποτελεῖται ἀπὸ δύο σώματα ἐκ τῶν δποίων τὸ ἐνα προέρχεται διὰ τῶν ἐκλογῶν ἐκ τοῦ λαοῦ δλοκλήρου,—τοῦτο δὲ εἶναι ἡ Volkskammer, ἡ τὸ Volkshaus—ἐνῷ τὸ ἄλλο συνίσταται ἀπὸ μέλη τὰ δπότα δοίζονται ὑπὸ τῶν τοπικῶν βουλῶν ἢ τῶν τοπικῶν κυβερνήσεων—(Länderkammer, Staatenhaus). Η δογμάνωσις αὕτη τῆς κεντρικῆς νομοθεσίας εἶναι χαρακτηριστικὴ διὰ τὴν δμοσπονδίαν τῶν πο-

λιτειῶν. Ἡ τοπικὴ βουλὴ δίναται νὰ συμμετέχῃ καὶ εἰς τὴν κεντρικὴν ἐκτέλεσιν. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει παρατηροῦμεν ὅτι εἰς τὸν κανονικὸν τύπον τῆς ὁμοσπονδίας τῶν πολιτειῶν κάθε μέλος τῆς Länderkammer ἔχασκει ἐπιφέρονταν αὐτὴν ἐπιφέρονταν, καὶ ὅτι κάθε Gliedstaat ἔχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν φήμων ἢ ἀντιπροσώπων χωρὶς γάνη ληφθῆ ὑπὲρ ὅφει τὸ μέγεθος ἐκάστης πολιτείας. Ἐν ταύτοις ἔχαιρεσι τοῦ κανόνος εἶναι δυνατὸν νὰ γίνονται. Τὸ αὐτὸν ἴσχυει καὶ περὶ τῆς σχέσεως μεταξὺ τῆς Volkskammer καὶ τῆς Länderkammer. Ὁ κανονικὸς τύπος παρουσιάζει τὴν ἰσοτιμίαν (Parität) ἀμφοτέρων. Ἐν τούτοις εἶναι δυνατὴ ἡ προτίμησις τῆς πρώτης ἀπέναντι τῆς δευτέρας εἰς τρόπον ὅστε ἡ δευτέρα νὰ ἔχῃ π.χ. μόνον προσωρινὸν veto ἀπέναντι τῶν νομοθετικῶν ἀποφάσεων τῆς πρώτης.

"Αν δεχθῶμεν ὅτι ἡ οἵσια τῆς καλούμενῆς ὁμοσπονδίας τῶν πολιτειῶν συνίσταται εἰς ἕνα ὠρισμένον βαθμὸν καὶ εἰς ἕνα ἱδ. αἴτερον τρόπον ἀποκεντρώσεως, τότε μόνον εἶναι δυνατὸν νὲ ἀναγνωρίσωμεν ὃς ὁμοσπονδίαν πολιτειῶν ἔνα συγκεκριμένον καὶ θετικὸς δεδομένον σύνταγμα ἐν σχέσει μόνον τρόπος τὸ καθαρὸν αὐτοῦ περιεχόμενον. Ὁ τρόπος τῆς γενέσεως τούτου δὲν ἔρευνάται περαιτέρω. Ἐπίσης καὶ τὸ πρόβλημα τῆς κυριαρχίας, τὸ ἔρωτημα δηλαδὴ ἂν τὰ μέλη ἢ ἡ ὁμοσπονδία—τουτέστιν αἱ τοπικαὶ τάξεις ἢ αἱ κεντρικαὶ τάξεις—ἢ καὶ τὰ δύο μαζὶ εἶναι κυριαρχά, τὸ ἔρωτημα λέγω τοῦτο ἐπίσης δὲν ἔρευνάται διότι εἶναι φάνομενικὸν πρόβλημα.

§. 48. "Αν ἔννοιήσωμεν τὴν ὁμοσπονδίαν τῶν πολιτειῶν ὡς τύπον τῆς ἀποκεντρώσεως τότε αἴρεται καὶ πᾶσα θεμελιώδης διαφορὰ μεταξὺ αὐτῆς καὶ τῆς καλούμενῆς πολιτικῆς ὁμοσπονδίας. Καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὑπάρχει μόνον βαθμολογικὴ διαφορά, διότι καὶ ἐπὶ αὐτοῦ πρόκειται μόνον περὶ ἐνός ἔτι μᾶλλον ὑψηλοτέρου βαθμοῦ ἀποκεντρώσεως. Ὁπως ἡ ὁμοσπονδία τῶν πολιτειῶν οὕτω πως καὶ ἡ πολιτειακὴ ὁμοσπονδία παρουσιάζει διαίρεσίν τινα τῆς νομοθετικῆς καὶ τῆς ἐκτελεστικῆς ἀρμοδιότητος μεταξὺ μᾶς κεντρικῆς καὶ περισσοτέρων τοπικῶν ἔξουσιῶν. Ἐνῷ ὅμως ἐν τῇ ὁμοσπονδίᾳ τῶν πολιτειῶν αἱ κυριώταται ἀρμοδιότητες ἀνήκουν εἰς τὴν κεντρικὴν τάξιν ἢ ὑφίσταται τουλάχιστον μία ὠρισμένη ἴσορροπία μεταξὺ κεντρικῆς καὶ τοπικῆς ἀρμοδιότητος, ὅπότε κυρίως αἱ ἐξωτερικαὶ ὑπο-

θέσεις ἀνήκουν ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς δημοσπονδίας
ἥτοι τῆς κεντρικῆς τάξεως, τούγαντίον ἐν τῇ πολιτειακῇ δημοσπονδίᾳ
ἥ κεντρική ἀρμοδιότης παρουσιάζεται τόσον κατ' ἔκτασιν ὅσον καὶ
εἰς σημασίαν ὡς μία ἔξαιρεσις.³ Εκ τῆς ἀρμοδιότητος τῆς ἀνηκούσης
εἰς τὰ μέλη παραχωρᾶνται ὥρισμέναι προθέσεις — κυρίως αἱ ἔξωτε-
ρικαί, ἀλλὰ καὶ αἵτι πάντοτε ἀποκλειστικῶς — εἰς τὴν ἀρ-
μοδιότητα τῆς δημοσπονδίας (ἥτοι τοῦ κέντρου) εἰς τρόπον ὥστε καὶ
τὰ μέλη, προκειμένου περὶ ἔξωτερικῶν ὑποθέσεων, ἔχειν μίαν ὥρι-
σμένην ἀρμοδιότητα. Εἰς τοῦτο δέον νὰ προστεθῇ ὅτι ἡ κεντρική
νομοθεσία ἀνατίθεται εἰς δργανον τὸ δποῖον δὲν προέρχεται ἐκ
τῆς ἀμέσου διὰ τοῦ λαοῦ ἐκλογῆς, ἀλλὰ συνίσταται ἀπὸ ἀντιπροσώ-
πους διοριζομένους ὑπὸ τῶν κυβερνήσεων τῶν εἰς τὴν δημοσπονδίαν
ἀνηκόνσων πολιτειῶν. "Ολα τὰ μέλη ἀντιπροσωπεύονται — τοὺλά-
χιστον κατ' ἀρχήν — ἐξ Ἰσον, διὰ δὲ τὴν λῆψιν ἀποφάσεως ἀπαι-
τεῖται δι' ὥρισμένας σπουδαίας περιπτώσεις, ίδιᾳ διὰ μεταβολὴν τοῦ
συντάγματος, κατὰ κανόνα παμψηφία, κατὰ τάλλα δὲ ἀπαι-
τεῖται πλειοψηφία. Ιδιαιτέραν σπουδαιότητα ἔχει τὸ γεγονός ὅτι
οἱ ὑπὸ τοῦ κεντρικοῦ δργάνου τεθέντες γενικοὶ κανόνες ἔχουν διὰ
τοὺς ὑπηκόους μόνον **ἔμμεσον κῦρος**, καθ' ὅτι οἱ νόμοι τῆς δημοσπο-
νδίας πρέπει πρῶτον νὰ γνωστοποιηθοῦν ὑπὸ τῶν μελῶν, τῶν κατ'
ιδίων πολιτειῶν, ἵνα ἀποβοῦν δεσμευτικοὶ διὰ τοὺς ἀνθρώπους, τῶν
ὑποίων αἱ πράξεις ωθηθοῦνται ὑπὸ αὐτῶν. Η διαδικασία τῆς νο-
μοθεσίας εἶναι συνεπῶς ἀναφορικῶς πρὸς τοὺς γενικοὺς κεντρικοὺς
κανόνας **μόνον κατὰ μέρος** ἐκ τοῦ κέντρου ἀπορροφημένα, διότι ἡ
πρὸς τὴν δέσμευσιν ὁδηγοῦσα ἐνέργεια (πράξις) τῆς γνωστοποιήσε-
ως ἀνήκει εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν τοπικῶν ἀρχῶν. Η δργάνωσις
τῆς ἐκτελέσεως τῆς δημοσπονδίας εἶναι ὀλίγον ἀνεπτυγμένη ἐν τῇ
δημοσπονδιακῇ πολιτείᾳ κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν δημοσπονδίαν τῶν
πολιτειῶν. Ένῳδεν τῇ πολιτειακῇ δημοσπονδίᾳ ὑπάρχει παρὰ τὸ νο-
μοθετικὸν δργανον καὶ **ἴδιον κυβερνητικὸν δργανον**, πολλάκις δὲ
καὶ **ἴδιος ἀνώτατος πολιτικὸς ἀρχων** ὅπως εἰς τὴν ἐνιαίαν πολι-
τείαν (Einheitsstaat), ἐν τῇ δημοσπονδίᾳ τῶν πολιτειῶν τὸ κεντρι-
κὸν νομοθετικὸν δργανον φροντίζει καὶ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν. εἴτε ἀμέ-
σως αὐτὸ τοῦτο, εἴτε διά τινος ἐπιτροπῆς. Καὶ αἱ πράξεις τῆς ἐκτε-
λέσεως ἔχουν κατὰ κανόνα μόνον **ἔμμεσον κῦρος** ἐν τούτοις αἱ
ἔξαιρέσεις ἐν προκειμένῳ εἶναι συγχρέονται παρὰ ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς

νομοθεσίας. Ήλι ἔπειτε νὰ ἔξαρῃ τις τὰς πράξεις τῆς ἐκτελέσεως τῶν στρατιωτικῶν ὑποθέσεων τῶν ἀνηκουσῶν εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῶν γυρῶν. Ὁ τύπος τῆς πολιτειακῆς διοισπονδίας ἀξιοῖ ἵνα πᾶσα κατ' ἴδιαν πολιτείαν, ἐν περιπτώσει πολέμου, προσφέρῃ ἕνα διοισμένην μέρος στρατοῦ, τὸ σύνολον δὲ τῶν κατὰ μέρος στρατῶν ἐπόκειται εἰς τὴν διαταγὴν ἐνὸς στρατάρχου τῆς διοισπονδίας, ὁ διποῖς ἐκλέγεται ἢ μπὸ τοῦ κεντρικοῦ συναδελφικοῦ ὅργανου τῆς διοισπονδίας ἢ διορίζεται ἀμέσως ὑπὸ τοῦ συντάγματος τῆς διοισπονδίας. Τὰ ἔξοδα τῆς διοισπονδίας καλύπτονται διὰ τῶν καὶ εὐμένων *Imperialkularbeitäge* (διοισπονδιακῶν συνειπφορῶν) τῶν κατ' ἴδιαν πολιτειῶν. Ἐν τῇ διοισπονδίᾳ τῶν πολιτειῶν ἡ διοισπονδία ἔχει τὴν ἀρμοδιότητα διὰ τὴν ἔκδοσιν καὶ ἐκτέλεσιν φορολογικῶν γόμων ἀμέσως δεσμευόντων τοὺς ὑπηκόους. Διὰ τὴν ἐκ μέρους τῶν κατ' ἴδιαν πολιτειῶν ἀπέναντι τῆς διοισπονδίας μὴ ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων τῶν δοιζομένων ὑπὸ τοῦ συντάγματος τῆς διοισπονδίας, ἡ διοισπονδία ἐπιβάλλει εἰς τὴν ἀπειθοῦσαν εἰδικὴν πολιτείαν, ἐκτέλεσιν, ἥτις εἶναι στρατιωτικὴ ἢ πολεμικὴ ἔξαναγκαστικὴ πρᾶξις.

§. 49. Κατώτερον ἀκόμη βαθμὸν ἀποκεντρώσεως ἀπὸ ἐκεῖνον τῆς πολιτειακῆς διοισπονδίας παρουσιάζουν αἱ ἐνιώσεις ἐκεῖναι τῶν πολιτειῶν εἰς τὰς ὅποιας δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ θεσπισθοῦν γενικοὶ κανόνες, ἄλλο μόνον εἰδικοὶ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τεθοῦν νομοθετικαὶ, ἄλλù μόνον ἐκτελεστικαὶ πράξεις ἔχουσαι κῦρος δι' ὀλόκληρον τὴν ἐνωσιν. Εἰς τὸ εἶδος τοῦτο ἀνήκουν αἱ καλούμεναι ἐνώσεις (*Unionen*). Εἶναι ἐνώσεις *μοναρχικῶν* πολιτειῶν, τῶν ὅποιων τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα εἶναι ὅτι ἔχουν τὸν αὐτὸν *μονάρχην*. "Αν εἶναι σύνταγματικαὶ μοναρχίαι εἰς τὰς ὅποιας αἱ πράξεις τοῦ μονάρχου ἔχουν ἀνάγκην τῆς προσυπογραφῆς ἐνὸς ὑπευθύνου ὑπουργοῦ, τότε πρέπει διὰ τὰς ἐξωτερικὰς ὑποθέσεις καὶ διὰ τὰ στρατιωτικὰ ζητήματα ἢ νὰ διορισθοῦν *κοινοὶ ὑπουργοὶ* (κοινὸς ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν, κοινὸς ὑπουργὸς τῶν στρατιωτικῶν) ἢ πρέπει αἱ πράξεις αὗται νὰ προσυπογραφοῦν ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ ἀντιπροσωπεύοντος διαρκῶς τὰς ἱνωμένας πολιτείας. "Αν δλαὶ αἱ ἐξωτερικαὶ ὑποθέσεις καὶ δλα τὰ στρατιωτικὰ ζητήματα εἶναι, ἐν σχέσει πρὸς τὰς ἐκτελεστικὰς πράξεις, κοινὰ τότε θὰ εἶναι κατ' ἀνάγκην κοινὰ καὶ τὰ λοιπὰ δργανα τῶν διοικητικῶν τούτων κλάδων, ἦτοι

κοινὴ ἀντιπροσωπεία ἐν τῷ ἔξωτερικῷ καὶ κοινὸς στρατός. Ἐντούτοις εἶναι δυνατὸν, ἐκτὸς τοῦ κοινοῦ στρατοῦ, νὰ ὑπάρχῃ καὶ στρατὸς ἀνήκων ἀποκλειστικῶς εἰς τὰς δύο ἡνωμένας πολιτείας. Αἱ κοιναὶ ἐκτελεστικαὶ πρᾶξεις δὲν γίνονται ἐπὶ τῇ βάσει κοινῶν, ἀλλὰ κατὰ περιεχόμενον διμοφωνθύντων νόμων τῶν ἡνωμένων πολιτειῶν. Ἐφ' ὃσον βεβαίως πρέπει νὰ ληφθοῦν μέτρα πρὸς πραγματοποίησιν τῆς διμοφωνίας τοῦ περιεχομένου (κοιναὶ ἦ αἱ ἀμοιβαίως ἀνάκοινούμεναι ἀποφάσεις τῶν βασιλῶν) τίθενται δι' αὐτοῦ τὰ δεδομένα πρὸς μίαν δογάνιασιν ἢ ὅποια φέρει τὴν ἔνωσιν πλησίον εἰς τὴν πολιτειακὴν διμοσπονδίαν, ἵστως δὲ καὶ πλησίον τῆς διμοσπονδίας τῶν πολιτειῶν.

Ἄν ὑπάρχει μόνον τὸ κοινὸν ὡς πρὸς τὸν μονάρχην, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἡ δυνατότης κοινῶν ἐκτελεστικῶν πρᾶξεων μὲ κοινὸν κῆρος διὰ τὰς ἡνωμένας πολιτείας, (ἄν π.χ. δὲν εἶναι δυνατὸν αἱ δύο ἡνωμέναι πολιτεῖαι νὰ κλείσουν κοινὴν σύμβασιν μὲ τοῖτην πολιτείαν, ἀλλὰ πρέπει ὁ μονάρχης νὰ κλείσῃ δύο εἰδικὰς συμβάσεις ἐκ μέρους τῶν δύο πολιτειῶν, ὥν εἶναι μονάρχης, πρὸς τὴν τοῖτην πολιτείαν), τότε πρόκειται περὶ προσωπικῆς ἔνώσεως (Personalunion), ἢντος εἰς τὴν προηγούμενην περίπτωσιν πρόκειται περὶ πραγματικῆς ἔνώσεως (Realunion).

Προστασίαν (Protektorat) χαρακτηρίζομεν τὴν ἔνωσιν ἐκείνην τῶν πολιτειῶν καθ' ἥν ή μία πολιτεία, ή προστάτις (Protektor), ἔχει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ὑποστηρίζῃ τὴν ἄλλην κατὰ τὸ διεθνὲς δίκαιον κυρίως ὅταν πρόκειται περὶ τῆς αὐτογόμιου ἔξασκήσεως ἰδιοισμένων ἐνεργειῶν, ίδιᾳ, ἐν τῇ ἔξωτερικῇ πολιτικῇ, οἵτως ὡστε ή προστατευομένη πολιτεία ἀντιπροσωπεύεται ὑπὸ τῆς προστάτιδος πολιτείας εἰς δίκαιος ή εἰς τὰς σπουδαιοτάτας σχέσεις διεθνοῦς δικαίου. Μὲ ἄλλα λόγια τὰ ὅργανα τῆς ἔξωτερικῆς πολιτικῆς τῆς προστάτιδος πολιτείας εἶναι δυνατὸν νὲ προβοῦν εἰς ἐκτελέστικὺς πρᾶξεις ἔχονσας κατ' ἀνάγκην κῦρος καὶ διὰ τὴν προστατευομένην πολιτείαν. Ἐνεκα τοῦ λόγου τούτου ή ἔνωσις αὕτη χαρακτηρίζεται ὡς ἀνισότιμος κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τὴν πραγματικὴν ἔνωσιν μὲ τὴν δποίαν κατὰ ταῦτα ἔχει διμοιότητα τινά.

Ἐνωσιν πολιτειῶν εἰς τὴν εὑρυτέραν ἔννοιαν θεμελιοῖ τέλος καὶ πᾶσα διεθνῆς σύμβασις, δι' ἣς δύο ή καὶ περισσότεραι πολιτεῖαι ὑποχρεοῦνται εἰς ἀμοιβαίαν συμπεριφορὰν τείνουσαν εἰς ἓν ὁμιλούμενον σκοπόν. Σπουδαιότητα διὰ τὴν ταξιγόμησιν τῶν ἔνωσεων

τούτων ἔχει τό διὰ τῆς συμβάσεως, τῆς θεμελιούσης τὴν ἔνοισιν, ἀξιοῦται ἢ μὴ ἡ δημιουργία γενικῶν ἢ εἰδικῶν κανόνων δικαίου ἵσχυόντων εἰς τὴν ὅλην ἔκτασιν τῶν ἡνωμένων πολιτειῶν. Ἀναλόγως δὲ τῆς ἔκτασεως καὶ τῆς σπουδαιότητος τῶν ὑποθέσεων, ἐν σχέσει πρὸς τὰς διοίας εἶναι δυνατή ἡ τοιαύτη δημιουργία δικαίου, εἶναι δυνατὸν νὰ γεννηθοῦν μορφαὶ δμοιάζουσαι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἡτον μὲ τοὺς τύπους τοὺς χαρακτηριζομένους ὡς ἔνώσεις πολιτειῶν κατὰ τὴν ἔκτασιν τῶν πολιτειῶν, ὡς εἶναι ἡ ὁμοσπονδία τῶν πολιτειῶν, ἡ πολιτειακὴ ὁμοσπονδία, ἡ ἔνωσις κ.τ.λ.

Σ. Δ. Ἀλλὰ καὶ ἡ κοινωνία διεθνοῦς δικαίου ὡς τοιαύτη, εἴ τι ἔνωσις πολιτειῶν. Οἱ ἐκ συνηθείας γεννηθέντες κανόνες τοῦ καλούμενου γενικοῦ διεθνοῦς δικαίου εἶναι οἱ διὰ τὴν ὅλην ἔκτασιν τῆς κοινωνίας ταύτης ἴσχυόντες γενικοὶ κανόνες. Ὁ τρόπος κατὰ τὸν διοῖον δημιουργοῦνται νέοι γενικοὶ κανόνες ἔχει διατυπωθῆ ἐις τὴν νομικὴν διάταξιν. *Pacta sunt servanda.* Τὸ νόημα τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι ὅτι γενικοὶ κανόνες ἴσχυόντες, διὰ δὺο ἢ τρεῖς ἢ καὶ περισσοτέρας πολιτείας, εἶναι δυνατὸν νὰ τεθοῦν δι' ἐνὸς δργάνου, τὸ διοῖον σχηματίζεται ἀπὸ τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν πολιτειῶν, διὰ τὸ ἕδαφος τῶν διοίων δέον νὰ ἴσχῃ ὁ θεσπισθησόμενος κανὼν, καὶ μάλισται κατὰ τὸ δόγμα τῆς παμφηφίας. Ποῖος πρέπει νὰ ἀντιπροσωπεύῃ τὴν κατ' ἴδιαν πολιτείαν, τοῦτο τὸ ἀφίνει ἡ τάξις τοῦ διεθνοῦς δικαίου νὰ τὸ δρίσῃ τὸ σύνταγμα τῆς κατ' ἴδιαν πολιτείας. Τὰ δργανά τῶν κατ' ἴδιαν πολιτειῶν τὰ κλείοντα συγκεζητημένην τινὰ σύμβασιν διεθνοῦς δικαίου—οἱ ἀνώτατοι πολιτικοὶ ἀρχοντες, οἱ ὑπουργοὶ τῶν ἔξωτερων, αἱ βουλαὶ—ἀποτελοῦν τὸ—εἰδικὸν ἢ ἄλλαι αἱ πολιτεῖαι κλείουν τὴν σύμβασιν γενικὸν—τὸ διεῖλνες δίκαιον θέτον δργανον τῆς κοινωνίας τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Ἡ γενικὴ κοινωνία διεθνοῦς δικαίου παρουσιάζει κατὰ ταῦτα τὸν τύπον μιᾶς κατὰ μέρος ἀποκεντρωμένης ἐννόμου τάξεως. Διὰ συμβάσεως διεθνοῦς δικαίου εἶναι δυνατὸν κατόπιν νὰ σχηματισθοῦν στενώτεραι κατὰ μέρος κοινωνίαι ἐντὸς τῆς κοινωνίας τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Αἱ μορφαὶ δὲ αὗται παρεμβάλλονται μεταξὺ τῆς γενικῆς κοινωνίας διεθνοῦς δικαίου καὶ τῶν ἐννόμων τάξεων τῶν κατ' ἴδιαν πολιτειῶν.

Οὕτω πως ἡ ἀρχὴ τῆς συγκεντρωσεως καὶ τῆς ἀποκεντρωσεως ἀποβαίνει ἡ θεμελιώδης ἔννοια πρὸς μόρφωσιν καὶ σχημάτι-

σμὸν τῶν διαφόρων κοινωνιῶν δικαίου, ὡς τὸ ἀληθὲς principium individuationis, τὸ ὅποιον ἀπέναντι τῆς ἐννοίας τῆς ἐνότητος, τὸ principium unitatis, θεμελιοὶ τὴν πολλότητα τῶν μορφῶν τοῦ δικαίου, ἀποβαίνει ὁ νόμος κατὰ τὸν ὅποιον κατατάσσονται δῆλαι αἱ μορφαὶ τοῦ δικαίου εἰς μίαν σειρὰν συνεχομένην πρὸς ἑαυτὴν καὶ καθ' ἵνα ἡ μία μορφὴ τίθεται κατ' ἀνάγκην καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν ἄλλην, εἰς μίαν σειρὰν ἡ ὅποια ἀρχίζει μὲ τὴν ἀπλῆν κοινωνίαν (συμβολαίου) τοῦ ἀστικοῦ δικαίου καὶ προχωροῦσα εἰς τὰς λοιπὰς κοινωνίας δικαίου (Verin, Gemeinde, Land, Gliedstaat, Bundesstaat, Staatenverbindungen) φθάνει εἰς τὴν γενικὴν κοινωνίαν τοῦ διεύκους δικαίου.

III Ἡ δημιουργία τῆς πολιτειακῆς τάξεως. (Δυναμική)

A. Άι βαθμίδες τῆς δημιουργίας.

(Άι τρεῖς ἔξουσιαι ἡ λειτουργίας τῆς πολιτείας).

§ 51. Κατὰ παραδεδομένην ἀντίληψιν ἡ ἐνιαία πολιτειακὴ ἔξουσία διαιρεῖται εἰς τρεῖς, πρὸς ἄλληλας, συντεταγμένας, ἔξουσίας: τὴν νομοθετικήν, τὴν ἐκτελεστικήν καὶ τὴν δικαστικήν ἔξουσίαν. Μὲ τὰς τρεῖς αὐτὰς «ἔξουσίας» ἐκφράζονται αἱ τρεῖς θεμελιώδεις λειτουργίαι τῆς πολιτείας ἡ τῆς νομοθεσίας, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς διοικήσεως. Ἐπειδὴ δὲ πᾶσα πολιτειακὴ λειτουργία εἶναι λειτουργία δικαίου, ἡ εἰς αὐτὴν ἀναφερομένη θεωρία θέλει νὰ ἐννοήσῃ τὴν πολιτείαν ἢ τὸ δίκαιον ἐν ἐνεργείᾳ τουτέστι τὴν εἰδικὴν αὐτεγέργειαν τοῦ δικαίου ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς δυναμικότητός του. Διὰ τοῦτο ἡ πολιτειακὴ λειτουργία εἶναι λειτουργία δημιουργίας δικαίου, εἶναι ἡ βαθμαίως προχωροῦσα διαδικασία τῆς θέσεως τῶν κανόνων. Διότι τὸ χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοῦ δικαίου εἶναι ὅτι τοῦτο ωνθμίζει τὸν ἴδιον αὐτοῦ κανονισμὸν εἰς τρόπον ὥστε ἡ δημιουργία ἐνὸς κανόνος δικαίου ἀποτελεῖ γεγονὸς δπερ (κανονιζόμενον ὑπὸ ἐνὸς ἀνωτέρου κανόνος) «φέρει» κανόνα δικαίου, δστις δρίζει, ἦνθμίζει πάλιν τὴν δημιουργίαν ἐνὸς «κατωτέρου» κανόνος. Ἀπέναντι δὲ τοῦ